

Факультет теорії та історії мистецтва
(назва факультету)

Кафедра теорії та історії мистецтва
(назва кафедри)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ОК 16. «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОГО МИСТЕЦТВА ХІХ–ХХ СТОЛІТТЯ»
(модуль 2: «Історія мистецтва ХХ століття»)

- Освітній ступінь:** бакалавр
- Спеціальність:** 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво реставрація
- Освітня програма:** Навчальної дисципліни обов'язкового компонента (цикл професійної підготовки) з фахового переліку: ОПП «Мультимедіа та візуальне мистецтво»
- кваліфікація:** бакалавр образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації

Київ-2024

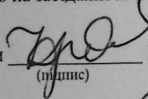
Намавалу

Розроблено: кафедра теорії та історії мистецтва

Розробник програми:

1. Павельчук Іванна Андріївна, заслужений художник України, доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії та історії мистецтва
2. Узгоджено гарантом освітньої програми ОПП «Мультимедіа та візуальне мистецтво» – А. В. Цоєм.

Перезатверджено на засіданні кафедри: протокол № 5 від 20.09.24

В.о. зав. кафедри Ю. В. Романенкова
(прізвище) (прізвище та ініціали)

Обговорено та затверджено радою факультету: протокол № 3 від 27.06.24

*Затверджено Н-ле радою,
протокол № 2 від 08.10.2024р.*

© Павельчук І. А., 2024
© НАОМА, 2024

ВСТУП

Предмет вивчення навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни ОК 16. «Істрія зарубіжного мистецтва XIX–XX століття» (модуль 2: «Історія мистецтва XX століття») розроблено для формування висококваліфікованого фахівця, здатного креативно мислити, застосовувати базові та інноваційні фахові знання, уміння та навички для вирішення комплексу складних мистецтвознавчих завдань у фаховій спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво». Навчальна дисципліна обов'язковий компонент професійного циклу ОПП «Мультимедіа та візуальне мистецтво».

Мета курсу – дати студентам розуміння предмету «Істрія зарубіжного мистецтва XIX–XX століття» та сформувати у студентів уявлення про мистецтво Західної Європи і Америки, про стилістичні особливості їх еволюції, про індивідуальний стиль кожного, названого у програмі майстра.

Предмет навчальної дисципліни – мистецтво Західної Європи і Америки XIX–XX століття.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна «Істрія зарубіжного мистецтва XIX–XX століття» спрямована на підготовку сучасного українського фахівця в галузі 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Відповідно набуті теоретичні знання застосовуються студентами для їх виконання під час проведення практичних завдань з дисципліни «Композиція», «Рисунок», «Живопис». Освітні компетенції дисципліни інтегровано в навчальний процес НАОМА. Набуті знання та навички, отримані упродовж опанування курсу «Істрія зарубіжного мистецтва XIX–XX століття», мають міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами «Академічний живопис», «Фотографія та відео-арт», «Пленерна практика», «Творча практика».

Компетенції, які набуває здобувач освіти (відповідно освітньої програми)

- ЗК2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК14. Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження діяльності.

СК15. Здатність володіти практичними навичками з проектування та технологій виготовлення об'єктів мультимедіа та візуального мистецтва.

Програмні результати навчання

(відповідно професійного циклу ОПП «Мультимедіа та візуальне мистецтво»)

ПРН1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН7. Відображати морфологічні, стилеві та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН14. Трактувати форматворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПРН18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

ПРН19. Розробляти та представляти результати роботи у професійному середовищі, розуміти етапи досягнення успіху в професійній кар'єрі, враховувати сучасні тенденції ринку праці, проводити дослідження ринку, обирати відповідну бізнес-модель і розробляти бізнес-план професійної діяльності у сфері мультимедіа та візуального мистецтва.

Структура навчальної дисципліни

Дисципліна ОК 16. *«Історія зарубіжного мистецтва XIX–XX століття»* викладається у першому семестрі і складається з теоретичного курсу – 22 години (11 лекцій) практичних занять 8 годин (4 семінари), модульних контрольних робіт. Курс складається з 5-ти модулів: **Модуль 1. «Мистецтво доби романтизму»** (Лекції 1–3). **Модуль 2. «Тенденції реалізму в мистецтві Європи та Америки»** (Лекції 4–5). **Модуль 3. «Мистецтво доби модернізму»** (Лекції 6–8). **Модуль 4: «Доба модернізму»** (Лекція 9). **Модуль 5: «Доба постмодернізму»** (Лекція 10–11).

Модуль 1. Мистецтво доби романтизму

Мета: ознайомлення з мистецькими ідеями та національною специфікою мистецтва доби романтизму.

Лекція 1. на тему: **«Мистецтво французького романтизму».**

Короткий зміст:

1.1.1. Послідовники Ж. Л. Давида між неокласикою та романтизмом. Творчість Ж.-Л. Ж. Грізона (1767–1824), Ф. Жерара (1770–1837), А.-Ж. Гро (1771–1835), П.-П. Приюдона (1758–1823), П.-Н. Герена (1774–1833) у період імперії та реставрації Бурбонів. Пошуки нової образності та нової живописної техніки.

1.1.2. Популярність класицистичних образів Жана-Огюст-Домініка Енгра (1780–1867) в колі французької буржуазії. Французький Салон як перехрестя

різних тенденцій романтизму. Головні персоналії, характерне коло тем і образів.

1.1.3. Творчість Е. Делакруа – прогресивна альтернатива Салону.
Е. Делакруа (1798–1863) – центральна постать романтичної школи Франції і один з найвизначніших майстрів європейського живопису. Пошуки героїчних образів у сучасності та класичній літературі. Делакруа після революції 1830 року. Втеча в екзотику Сходу, середньовічну історію, звернення до графічного ілюстрування сюжетів Шекспіра, Байрона, Гете. Пошуки монументального стилю в розписах 1840–1860-х років. Літературна спадщина майстра. Вплив Делакруа на розвиток живопису кінця XIX – початку XX ст.

1.1.4. Творчість Т. Жеріко.
Теодор Жеріко (1791–1824) – перший визначний художник-романтик Франції. Ранні воєнні сцени Жеріко. Подорож до Італії і робота над картиною «Біг вільних коней» (1817). Спроба звернення до сучасного сюжету в картині «Пліт “Медузи”» (1819). Поїздка до Англії. Поява соціальних мотивів у його творчості. Літографії Жеріко. Психологізм пізніх портретів душевнохворих. Теоретична спадщина Жеріко. Жеріко як потенційний голова французької школи.

1.1.5. Скульптура Франції доби романтизму.
Академічні традиції як основа французької скульптури XIX ст. Поєднання академізму з романтизмом і реалізмом. Творчість Ф. Рюда (1784–1855), А. Ж. Барі (1796–1875), Давида д'Анже (1788–1856).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 1.**

Рекомендована література до лекційної теми 1.1.: 3, 8, 13, 20.

Лекція 2. на тему: «Мистецтво німецького романтизму».

Короткий зміст:

1.2.1. Специфіка німецького романтизму на прикладі творчості Ф. О. Рунге і К.-Д. Фрідріха. Формування ідей про «всекультуру» у колі однодумців Снської школи (1798–1805) – історико-культурне підґрунтя зачаткування концепції синтезу мистецтв, що підготували фундамент для майбутнього вагнерівського світосприйняття «Gesamtkunstwerk». Ф. О. Рунге (1777–1810) і початок романтизму в німецькому живописі. К.-Д. Фрідріх (1774–1840) визначний представник німецького романтичного пейзажу. Послідовники К.-Д. Фрідріха.

1.2.2. Художники спілки св. Луки («назарейці»).

Друга хвиля німецького романтизму. Гайдельберзька та Берлінська школи (1805–1815) за часів реакції після повалення Наполеона.

1.2.3. Активне звернення до фольклору та національної історії. Збірка пісень та балад Л.-А. фон Арніма і К. Брентано.

1.2.4. Художники-«назарейці» в Римі. Ідеї, покладені в основу «назарейського» руху. «Назарейці» в Німеччині як творці офіційного мистецтва.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 2.**

Рекомендована література до лекційної теми 1.2.: 4, 8, 20.

Лекція 3. на тему: «Мистецтво англійського романтизму».

Короткий зміст:

1.3.1. Творчість Дж. Констебла та Дж. Тернера.

Своєрідність розвитку англійського буржуазного суспільства. Рационалізм англійської академічної школи. Формування художньої романтичної опозиції. Демократичні тенденції в образотворчому мистецтві. Розвиток пейзажного жанру. Дж. Констебл (1776–1837) – засновник західноєвропейського пейзажного живопису XIX ст. Констебл між романтизмом і реалізмом. Дж. В. Тернер (1775–1851) як попередник живопису новітнього часу.

1.3.2. Художники братства «Прерафаелітів».

Створення братства (1848). Вплив на творчу молодь картин Ф. М. Брауна (1821–1893). Спільність творчих інтересів: культ італійського Проторенесансу. Звернення до сюжетів національної історії та літератури, оновлення живопису, авторське читання євангельських текстів, створення національного пейзажу. **1.3.3.** Персоналії: Д. Г. Россетті (1828–1882), Д. Е. Мілле (1829–1896), В. Г. Гант (1827–1910).

1.3.4. Ключові тенденції творчості.

Потяг до синтетичної діяльності під впливом В. Морріса (1834–1896). Роль Морріса у розвитку декоративно-ужиткового мистецтва, художньої поліграфії. Витоки стилю модерн арт.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 3.**

Рекомендована література до лекційної теми 1.3.: 3–4, 8, 20.

Модуль 2. Тенденції реалізму у мистецтві Європи та Америки

Мета: ознайомлення з мистецькими ідеями реалізму та національного специфікою мистецтва держав Європи та Америки.

Лекція 4. на тему: «Реалізм в живописі Франції ХХ століття».

Короткий зміст:

2.4.1. Історико-політичні умови, що сприяли формуванню естетички реалізму.

Виховна місія революцій 1830 і 1848 рр. Фундаментальні основи реалізму. Вироблення естетичної програми реалізму в літературі і художній критиці 1830-х років. Розвиток реалістичного краєвиду на прикладі творчості пейзажистів «Барбізонської школи». Провідні художники. Значення творчості барбізонців для мистецтва XIX–XX ст.

2.4.2. Творчість Г. Курбе (1819–1877), його провідне місце у розвитку французького реалізму.

Рання творчість як спроба відходу від романтизму. Тематична картина в творчості Курбе. Павільйон реалізму на Всесвітній виставці 1855 року в Парижі. Звернення до пейзажу. Останні роки художника у швейцарській еміграції. Значення творчості Курбе.

2.4.3. Демократизація тематичного репертуару у творчості Ж.-Ф. Мілле (1814–1875) та О. Дом'є, прогресивне суспільне значення селянських образів. Тісний

зв'язок із традиціями класичного мистецтва. Еволюція живописної майстерності. Моральне та гуманістичне значення мистецтва Мілле.

2.4.4. Графіка і живопис О. Дом'є (1808–1879).

Видатний представник французької реалістичної традиції. Критика буржуазної дійсності засобами політичної карикатури та побутової графіки. Теми і образи повсякденної дійсності у творчості О. Дом'є 1848 року. Трагічний зміст та романтичний характер пізньої творчості. Значення творчості О. Дом'є.

2.4.5. Стиль «бідермаєр» та реалізм в німецькому мистецтві XIX ст.

Політична і соціальна ситуація в Німеччині в середині і другій половині XIX ст. Традиції німецького бідермаєра в німецькому реалізмі. Дюссельдорфська школа і розвиток жанрового живопису. А. Менцель (1815–1905) – центральна постать в німецькому реалізмі XIX ст. Графіка. Живопис. Вплив імпресіонізму. Творчість В. Лейбля (1844–1900). М. Лібермана (1847–1935), Ф. Уде (1848–1911). Провідні майстри імпресіонізму – М. Слєфогт (1868–1932), Л. Корінг (1858–1925) та М. Ліберман (1847–1935).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 4**.

Рекомендована література до лекційної теми 2.4.: 1–2, 4, 8–10, 14, 16–17.

Архівні матеріали: 21–23, 25–26.

Лекція 5. на тему: «Американське мистецтво XIX – початку XX століття».

Короткий зміст:

2.5.1. Загальна характеристика. Творчість В. Гомера (1836–1910), Т. Ікінса (1844–1916). Дж. М.-Н. Вістлер (1834–1903). Портрети Дж. С. Сарджента. Американська скульптура XIX ст. О. Сент-Годенс.

2.5.2. Формування традиції реалістичного мистецтва США і Латинської Америки XIX–XX ст. Група «Вісімка» на чолі з Р. Генрі (1865–1928) та її провідні майстри. Політична графіка «Джон-Рід клубу».

2.5.3. Творчість художників ріджоналістів. Творчість Е. Ваєта (н. 1917).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 5**.

Рекомендована література до лекційної теми 2.5.: 1, 3, 13, 16.

Архівні матеріали: 24.

Модуль 3. Мистецтво доби модерн

Мета: ознайомлення з провідними мистецькими центрами мистецтва доби модерн та національною специфікою інтерпретацій.

Лекція 6. на тему: «Європейський японізм 1860-х і становлення феномену ар нуво».

Короткий зміст:

3.6.1. Історико-культурні субфактори зародження нового ірраціонального мистецтва доби модерн, що назавжди змінило перспективи розвитку європейської культури. У другій половині XIX століття внаслідок інтенсивного розвитку НТР виникли передумови для міжнародної співпраці, якої не було в попередні століття. З метою розширення ринків збуту в державах Центральної

Європи від 1851 року почали регулярно проводити Всесвітні промислові ярмарки, що стали тими міжнародними майданчиками, де безпосередньо відбувався діалог європейців з нововідкритими культурами Сходу. За висновками вчених, поширення японізму на європейському континенті після Революції Мейдзі 1868 року виявилось тією історичною передумовою, що сприяла започаткуванню доби модерну.

3.6.2. Ключові виставки японської гравюри, завдяки яким мода на японізм швидко поширилася в культурі європейського модерну: павільйон японського мистецтва на Всесвітній виставці в Парижі (1867); японський відділ на Всесвітній виставці у Відні (1873); ретроспективна виставка японського мистецтва в George'a Petit'a (1883); виставка японських дереворитів у Кафе Ле Тамбурін (1887); виставка японських дереворитів у приміщенні Національної школи образотворчих мистецтв (1890).

3.6.3. Провідні мистецькі центри європейського модерну. «Ар нуво» – французький варіант модерну, «модерн арт» – англійський; «Югендстиль» у Німеччині і «Сецесіон» в Австрії.

3.6.4. Фундатори національних мистецьких шкіл модерну: Г. Клімт (1862–1918, Австрія), А. Беклін (1827–1901) та Ф. фон Штук (1863–1928, Німеччина), Ф. Голлер (1853–1918, Швейцарія), Е. Мунк (1863–1944, Норвегія), Дж. Енсор (1860–1949, Бельгія).

3.6.5. Історико-культурне значення інтервенцій японізму на європейський континент в контексті перспектив докорінного оновлення завдань формального мистецтва XX століття.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до **Лекції 6**.

Рекомендована література до лекційної теми 3.6.: 1–2, 4, 8–10, 14, 16–17.

Архівні матеріали: 21–22, 25–26.

Лекція 7. на тему: «Французький імпресіонізм, неоімпресіонізм та постімпресіонізм».

Короткий зміст:

3.7.1. Зародження імпресіонізму як методу в мистецтві другої половини 1860-х рр. Походження терміну. Зв'язок із сучасним життям. Особливості композиційного та колористичного мислення. Виставки імпресіоністів (1874–1886) як комерційне підприємство. Активна участь художників на перших 4-х виставках. Продаж робіт. Поступове зниження активності провідних учасників і поява на наступних 4-х виставках нових імен. Досягнення і втрати імпресіонізму.

3.7.2. Творчість Е. Мане (1832–1883), Е. Дєра (1839–1917), О. Ренуара (1841–1919).

На початку 1860-х років Е. Мане синтезував жанр красиви з жанром портрета й почав відтворювати не реальні події, а власні почуття від побаченого. У такий спосіб Е. Мане наблизився до художнього синтезу. При цьому майбутній імпресіоніст позбувся смакового «баласту», що залишився від попередніх епох: гіперболізованого міфотворення та легендарних сюжетів, у яких міфічні боги

Еллади переживали вигадані страждання від придуманих катаклізмів. Імпресіоністи відмовилися від стереотипів європейського мистецтва доби історизму й почали зображати лише те, що пережили самостійно. З'явився правдивий зв'язок між сучасним художником і актуальним життям, наповнений ширістю й суб'єктивізмом. З японських гравюр імпресіоністи усвідомили, що найголовніше – це їхнє власне сприйняття, творче бачення, імпресія, фантазія та настрій. Зруйнувалися «заготовлені» століттями трафарети, і найціннішим виявилось реальне відчуття самого життя.

3.7.3. Пейзажний жанр у творчості К. Моне (1840–1926), К. Піссарро (1830–1903), А. Сіслея (1839–1899).

Розвиток імпресіоністичного пейзажу в творчості К. Моне. Ранні роботи. Створення живописних серіалів. Робота у Живерні. Прижиттєвий успіх. Здатність до розкриття тонких нюансів природних станів у творчості А. Сіслея. К. Піссарро як наслідувач традицій Ж. Ф. Мілле. Спроба роботи у різних техніках письма. Останні роботи, присвячені новим перспективам Парижуа. Значення творчості пейзажистів для головних досягнень імпресіонізму.

3.7.4. Вплив ідей позитивізму на творчу практику Ж. Сера (1859–1891) і формування концепції неоімпресіонізму / пуантилізму. Відхід від мінливої об'єктивної картини світу. Зосередження уваги на створенні сталої хроматичної композиції засобами оптики. Поширення ідей формального хроматичного символізму в практику паризьких постімпресіоністів.

3.7.5. Творчість провідних художників-постімпресіоністів.

Прагнучи поєднати візуальний лаконізм із сугестивною багатозначністю змісту, постімпресіонізм формував свої засади в перманентному діалозі з японізмом, імпресіонізмом і символізмом, що визначили тринітарну природу постімпресіоністичного синтезу. Концептуальні передумови формування нового символічного змісту реалізувалися через типізацію індивідуально-елементарних моделей творчого досвіду П. Сезанна (хроматичний синтез елементарних форм), Ж. Сера (оптичний синтез), В. ван Гога й А. де Тулуз-Лотрека (синтез антиномій – ідеалістичної образності символізму з критичним гротеском експресіонізму), П. Гогена (формування універсальної онтології майбутнього за допомогою синтезу різних аксіологічних систем: язичництва і християнства). Об'єднавчим лейтмотивом постімпресіонізму були художні ідеї, а не категорії зовнішньої впізнаваності, що зумовило візуальну неоднорідність образотворчої рефлексії та відсутність єдиного живописного стилю.

3.7.6. П. Сезанн (1839–1906). Головні етапи творчості. Уроки перед натурою з К. Піссарро. Жанри краєвиду, натюрморту, портрету. Персональна виставка в галереї А. Воллара і початок прижиттєвої слави.

3.7.7. Вплив жанрів японської гравюри (като-га, бідзін-га, окубі-с) на формування ірраціонально-суб'єктивної моделі світу у творчості В. ван Гога. Синтез європейської та японської традицій у практиці В. ван Гога утворив «гібридне» мистецтво, що стало додатковим носієм формальних ідей японізму для новаторів 1900-х років.

3.7.8. Пошуки «універсального» живопису, винайдення «синтетизму» П. Гогеном. Формування універсальної онтології майбутнього за допомогою синтезу язичництва і християнства.

3.7.9. Вплив японського карикатурного жанру тоба-е (toba-e) на творчість А. Тулуз-Лотрека.

Роль А. Тулуз-Лотрека (1864–1901) у розвитку французького плаката. Робота у нічних кафе. Створення гострохарактерних портретів-гротесків, що покладені в основу узагальненого образу в афіші.

3.7.10. Творчість художників групи «Набі».

Тенденції до універсалізації творчості. Робота у станковому, декоративному та монументальному мистецтві, театрі, графіці, плакаті. Релігійний символізм М. Дені (1870–1943), інтимні спостереження в творчості П. Боннара (1867–1947) та Е. Вюяра (1868–1940). Своєрідність творчої манери художників «Набі», які формувалися під впливом ідей імпресіоністів, П. Гогена, японських художників.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 7.

Рекомендована література до лекційної теми 3.7.: 3, 6, 9–11, 14, 16–17, 23.

Архівні матеріали: 25–26.

Лекція 8. на тему: «Французький символізм та провідні майстри: П. Пюві де Шаванн, Г. Моро, О. Редон».

Короткий зміст:

3.8.1. Творчість П. Пюві де Шаванна (1824–1898). Головні монументальні цикли.

3.8.2. Г. Моро (1826–1898) – блискучий знавець давніх міфів та архітектурних стилів, який створив фантастичний світ застиглих у напівсні неземних істот.

3.8.3. О. Редон (1840–1916). Суб'єктивізм в інтерпретації природи, таємничий світ чорно-білої графіки. Екзотична образність, декоративні фрагменти натури.

3.8.4. Французька скульптура другої пол. XIX – першої пол. XX століття: вплив символізму та імпресіонізму.

3. 8. 5. О. Роден (1840–1917) та відродження традиційних якостей скульптури. Творчість Е.-А. Бурделя (1861–1929), А. Майоля (1861–1944) та Ш. Деспіо (1874–1946).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 8.

Рекомендована література до лекційної теми 3.8.: 1, 3, 9–10, 14, 19.

Архівні матеріали: 22.

Модуль 4: Доба модернізму

Мета: ознайомлення з мистецькими ідеями та провідними тенденціями мистецтва доби модернізму.

Лекція 9. на тему: «Мистецтво початку XX століття і проблема формування нефігуративних тенденцій: фовізм, експресіонізм, сюрреалізм, футуризм».

Короткий зміст:

4.9.1. Створення міфу нового типу.

Ігровий зміст культури ХХ ст. Теорія архетипу К.-Г. Юнга. Художнє життя Парижа початку ХХ ст. Осінній «Салон Незалежних» та виступ в ньому «диких» на чолі з А. Матіссом (1869–1954). Активність кольорової гами у творчості А. Дерена (1880–1954), М. де Вламінка (1876–1958), А. Марке (1875–1947), Р. Дюфі (1877–1953). Естетичний характер французького фовізму.

4.9.2. «Німецький експресіонізм групи «Міст».

Дрезденське група художників «Міст» (1905–1910) на чолі з Е. Л. Кірхнером (1880–1938) та її провідні учасники. Виставки, головні напрями творчості. Трансцендентний (за визначенням В. Воррінгера) характер німецького експресіонізму.

4.9.3. Народження абстракціонізму. Творчість В. Кандинського (1866–1944).

Мюнхен – новий центр народження абстрактного мистецтва. Створення об'єднання нових художників Німеччини. Широкий спектр сучасних традицій. В. Кандинський (1866–1944). Головні етапи творчості. Створення теорії абстрактного мистецтва. Теоретичні праці.

4.9.4. Об'єднання «Синій вершник» та його провідні майстри.

Виставки і видання «Синього вершника». Творчість Ф. Марка (1880–1916), А. Маке (1887–1914) та П. Клее (1879–1940). Педагогічна діяльність Клее у Баугаузі.

4.9.5. «Нова предметність». Творчість німецьких художників-антифашистів.

«Нова предметність» – лозунг молодого покоління художників. Доля експресіонізму після Першої світової війни. Гостросоціальні теми в творчості О. Дікса (1891–1969), Г. Гросса (1893–1959), М. Бехманна (1884–1950). Творчість художників-антифашистів К. Колльвіц (1867–1945), Е. Барлаха (1870–1938). Німецьке мистецтво у період фашизму.

4.9.6. Французький кубізм.

Кубізм (1907–1914) та його спорідненість з ідеєю технічного прогресу. Класичний кубізм у творчості П. Пікассо (1881–1973); «Авіньйонські дівчата», 1907) та Ж. Брака (1882–1963). Творчі групи Бато-Лавуар і «ле Путо». Орфізм Р. Делоне (1885–1941). Провокативна ідея «реди мейд» М. Дюшана (1887–1968).

4.9.7. Італійський футуризм та метафізичний живопис.

Футуризм (1909–1914) в Італії. Абсолютизація технічного прогресу. Маніфести футуризму. Головні учасники руху. Творчість У. Боччоні (1882–1916), Дж. Северіні (1883–1966) та ін. Метафізичний живопис та його специфіка.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 9.

Рекомендована література до лекційної теми 4.9.: 1–3, 6–7, 11–12, 15, 18.

Модуль 5: Доба постмодернізму

Мета: ознайомлення з мистецькими ідеями та специфікою мистецтва доби постмодернізму.

Лекція 10. на тему: «Абстрактне мистецтво США».

Короткий зміст:

5.10.1. Переміщення центру мистецтва з Парижа до Нью-Йорка.

5.10.2. Народження ідеї абстрактного експресіонізму та її європейські зачинателі Г. Гофманн (1880–1966) та Дж. Альберс (1888–1976). А. Горкі (1904–1948) сполучна ланка між європейським та американським сюрреалізмом.

5.10.3. Віллем де Кунінг (1904–1997) як вихованець європейської живописної традиції.

5.10.4. Дж. Поллок (1912–1956) – творець вільної абстракції.

5.10.5. Інші учасники руху – Р. Мозервіл (1915–1991), М. Ротко (1903–1970), А. Готліб (1903–1974), Ф. Клайн (1910–1962), М. Тобі (1890–1976) та ін.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 10.

Рекомендована література до лекційної теми 5.10.: 1–3, 7, 15.

Лекція 11. на тему: «Повоєнні тенденції в американському та європейському мистецтві: поп-арт, новий реалізм, мінімалізм».

Короткий зміст:

5.11.1. Популізм попарту як реакція на елітарний абстрактний експресіонізм. Англія – батьківщина попарту.

5.11.2. Американський варіант попарту: неодадаїзм Р. Раушенберга (1925–2008) і Дж. Джонса (н. 1930). Американська попартистська плеяда художників. Е. Воргол (1928–1987) як новий тип індустріального художника.

5.11.3. Мінімалізм в американській скульптурі. Індустріальні матеріали, нові ідеї. Творчість Д. Джадда (1928–1994), К. Андре (1935–2024), С. Левітта (1928–2007), Д. Флавіна (1933–1996).

5.11.4. Кінетичне і концептуальне мистецтво.

Кінетичне мистецтво і попарт як складові частини «нового реалізму». Кінетичні об'єкти, що руйнуються Ж. Тенглі (1925–1991). Концептуальне мистецтво. Концепція трьох стільців Дж. Кошта (н. 1945).

5.11.5. Італійський трансавангард.

Новий пігілізм та еклектика італійського мистецького руху 1970-х – 1980-х рр. Ідеолог трансавангарду А. Б. Оліва (н. 1939). Провідні майстри Ф. Клементе (н. 1952), Е. Куккі (н. 1949), С. Кіа (н. 1946), М. Паладіно (н. 1948), Н. де Марія (н. 1954).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 11.

Рекомендована література до лекційної теми 5.11.: 1, 3, 7, 15, 18.

Теми модульних контрольних робіт:

Модуль 1. Мистецтво доби романтизму.

Модуль 2. Тенденції реалізму у мистецтві Європи та Америки.

Модуль 3. Мистецтво доби модерн.

Модуль 4: Доба модернізму.

Модуль 5: Доба постмодернізму.

Теми семінарських занять:

- Семінар 1. Лекційна тема 1–3.
- Семінар 2. Лекційна тема 4–6.
- Семінар 3 Лекційна тема 7–9.
- Семінар 4. Лекційна тема 10–11.

Рекомендована література

- Бойс, Й. Кожна людина – художник. За ред. Л. Кульчицької. Київ : Саміт-книга, 2020. 448 с.
- Голубець, О. Марія третього виміру: скульптурна пластика кінця XIX – початку XXI століття. Львів: Publisher, Kolir PRO, 2020. 142 с.
- Гомбріх, Е. Оповідь про мистецтво. Publisher, ArtHuss, 2024. 664 с.
- Європейський гравірований портрет XVI – XIX ст. з фондів Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського: у 2-х кн. Кн. 1. Г. Юхимець, Д. Фоменко, І. Цинковська, П. Скрипник. НАНУ, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Київ : Академперіодика. 2022. 496 с.
- Живкова, О. Князь-Малюк у декораціях la Belle Époque. Панно Ганса Макарта в Музеї Ханенків. Антиквар. № 5. 2021. С. 124.
- Іттен, Й. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. ArtHuss. 2022. 120 с.
- Іттен, Й. Елементи образотворчого мистецтва. Навчальне вид. щоденника. ArtHuss. 2023. 135 с.
- Павельчук, І. На перехресті модерну: інспірації японізму у практиці українських колористів 1900–1930-х років. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 224 с. : іл.
- Павельчук, І. Постімпресіонізм в українському живописі XX століття : монографія / пер. англ. М. Захайкевич. Друге видання, електронна публікація Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2021. 576 с., 49 с. іл.
- Павельчук, І. Пошуки сезаннізму у практиці Адальберта Ерделі 1930–1940-х років // Вісник ХДАДМ : [зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В. Я.– Харків : ХДАДМ, 2019. (Мистецтвознавство – № 2) С. 82-80. <https://visnik.org/pdf/v2019-02-10-Pavelchuk.pdf>
- Barna N., Smyrna L., Lehenkiy Y., Stefuk R., Yaroshovets T., Pavelchuk I. Environmental-constructural foundations: Humanitarian and art education in Ukraine. AD ALTA : Journal of Interdisciplinary Research. 2021. Vol. 11, Issue 1 [Special issue XVIII.]. 134–137 pp. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110118/papers/A_22.pdf.
- Bruun, Geoffrey. Europe and the French Imperium, 1799–1814 online URL : https://ia904707.us.archive.org/32/items/in.ernet.dli.2015.183653/2015.183653.Euro-pe-And-The-French-Imperium-1799-1814_text.pdf [дата звернення 19.09.2024].
- Kluczewska-Wójcik, A. Feliks «Manggha» Jasięski i jego kolekcja w Muzeum Narodowym w Krakowie. Krakow : [s. n.], 2019. 230 s.
- Liebiedieva (Smirnova), O., Pylnik, R., Bryzhata, I., Pavelchuk, I., Garbuzenko, L., & Bartienieva, I. (2022). Postmodernism as a Worldview in the Context of

Formation of Artistic and Pedagogical Competence of Future Teachers of Fine Arts. Postmodern Openings, 13(3), 393–411 pp.

URL : <https://doi.org/10.18662/peo/13.3/496>.

16. Pavelchuk, I. Reflections on Japonism in the Practice of Ukrainian Colourists of the Art Nouveau Period. The Artistic Traditions of Non European Cultures. Vol. 7/8. Cultural Bridges: Collections – Encounters – Inspirations. Japanese Art in Central and Eastern Europe till 1919 and beyond. ed.: Eva Kaminski, Beata Romanowicz, Aleksandra Görlich. Polish Inst. of World Art Studies. Warszawa, Toruń, 2019/2020. 243–260 pp. URL : <https://tako.biz.pl/p.920,the-artistic-traditions-of-non-european-cultures-vol-78.html> [дата звернення: 19.09 2024].

17. Rewald, J. Post-Impressionism: From Van Gogh to Gauguin. London : Secker & Warburg, 1978. 430 p.

URL : https://archive.org/details/postimpressionis0000unse_c2w1 [дата звернення: 19.09 2024]

18. Svitlana Panchenko, Ivan Bakhov, Ivanna Pavelchuk, Dmytro Kostenko Tourist Pilgrimage routes of the holy apostles: transformation of sacred routes as modern means of communication. Journal of Environmental Management and Tourism (E-ISSN: 2068-7729). Volume XIV, Issue 6 (70) Fall 2023. E-ISSN: 2068-7729. Journal of Environmental Management and Tourism is indexed in SCOPUS, RePEC, CEBOL, ProQuest, EBSCO and Cabell Directory databases. DOI: [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.6\(70\).00](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.6(70).00)

19. Shiells, S. Japanese Aesthetics and Gustav Klimt: In Pursuit of a New Voice III Fut international Congress. Strand 2. Art Nouveau and Politics in the Dawn of Globalisation. URL : http://www.artnouveau.eu/admin_ponencies/functions/upload/uploads/shiells_svitlan_a_paper.pdf [дата звернення: 19.09 2024]

20. Welten der Romantik: Katalog : Ausstellung: Albertina, Wien, 13.11.2015–28.02.2016 / Text von: Holger Birkholz et al. ; Hrsrg.: Cornelia Reiter, Klaus Albrecht Schröder ; Gestaltung von Klaus Göltz. Wien : Hatje Cantz, 2020. 303 s.

Додаткова література: архівні інтернет-джерела*

- Всесвітня виставка. Glosbe. URL : <https://uk.glosbe.com/uk/pl/wseswitnya%20vystavka>. Назва з екрана [дата звернення: 19.09 2024]
- Каталог X міжнародної виставки в Мюнхені: «Offizieller Katalog der X Internationalen Kunstausstellungen. München. 1909. 1. Juni bis Ende Okt.». Світлина. Bayerische Staatsbibliothek. Bildähnlichkeitssuche. URL : <https://bildsuche.digitale-sammlungen.de/index.-html?c=viewer&l=de&bandnummer=bsb00004016&primage> Назва з екрана [дата звернення: 19.09 2024].
- Каталог виставки імпресіоністів 25 квіт. 1901 р. в готелі Дройот. Світлина. Internet Archive. URL : <https://archive.org/> [дата звернення: 19.09 2024].
- Master Paintings and 19th Century European Art 25 May 2023•14:00 EDT New York URL : <https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2023/master-paintings-and-19th-century-european-art-sale-2> [дата звернення: 19.09 2024].
- Signac P. D'Eugène Delacroix au Néo-Impressionnisme. Paris : H. Floury, 1921. 114 p.

URL : <https://archive.org/details/deugnedelacroi00signuoft/page/n15/mode/2up>
[дата звернення: 19.09 2024].

26. Theo van Gogh to Vincent van Gogh. Paris. Friday. 31 January 1890. Van Gogh Museum. Vincent van Gogh. The Letters. Інв. № b754 V/1962. URL : <http://www.vangoghletters.org/vg/letters/-let847/letter.html>
[дата звернення: 19.09 2024].

* До списку рекомендованої літератури увійшли актуальні наукові праці українських та іноземних вчених, рідкісні архівні інтернет-ресурси мовою оригіналу, що дозволять студентам отримати уявлення про автентичні видання XIX – початку XX століття.

Критерії оцінювання: Оцінювання знань та умінь студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль включає оцінювання знань, умінь та навичок студентів під час виконання контрольних (модульних) робіт, що виконуються під час аудиторних занять; під час виконання контрольних (модульних) робіт, що виконуються під час самостійної роботи.

Форма підсумкового контролю здійснюється під час письмового іспиту в першому семестрі.

Таблиця відповідності рейтингових балів	ECTS	Бали	Зміст
	A	90–100	Відмінно
	B	82–89	Добре
	C	74–81	Добре
	D	64–73	Задовільно
	E	60–63	Достатньо
	FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом